

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. De Testatore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

à captando, quia Testator remanet captus, id est deceptus; Captio enim est deceptio, L. si fundo ff. de act. empt. nam captare, est illecebris, obsequio, donis, aut spe aucupari. In officiosum testamentum est, quod contra officium pietatis confectum est, scilicet erga personas extraneas, filiis sine legitima culpa exheredatis; unde in officiosa testamenti querela dicitur, qua filii contra parentes agunt, ut, qui eos, vel sine iusta causa, vel iusta, sed non probata exheredarent; querela igitur proprie nec est actio, quia non agit, ut quid derur; nec accusatio; quia neminem super punitione accusat; sed est jus quoddam rescindendi testamentum, & aperit mediam quandam viam succedentibus.

1997 Testamentum destitutum, ut habetur Instit. de hered. que ab intest. §. Cum autem, idem valet, atque desertum, ex quo nullus est hæres. Ruptum, quod quovis modo perimitur; nam rumpere testamentum est illud infirmare, rescindere, & pro non facto habere; sumitur ex L. posthumo. C. de bon. poss. & instit. quibus modis testam. infir. ubi sic habetur: Testamentum factum usque eo valet, donec rumpatur, irritumve fiat; Testamentum porro subreptitium est, quod in fraudem hæredum, seu Legatiorum, & libertorum non palam prolatum est; quod, si non latet tales personas, non iudicatur suppressum. Præter hæc not. testamenti appellatione non venire contractum, nisi improprie, & largo modo; & prohibitum alienare testando, vel codicillando, non prohiberi per contractum, nec per donationem inter vivos. Testamentum enim non est contractus, ut docent Barbof. L. divortio. §. si vir. n. 36. ff. solut. matr. & Rebuff. ad L. 29. ff. verb. signif. pag. 420.

1998 Cæterum testamenti appellatione venit quælibet ultima voluntas; ita Glossa v. ita omnes in L. 2. C. de consist. pecun. atque adeo venit donatio causâ mortis: & quod largè accepto vocabulo veniant codicilli, ex variis textibus tradunt Sim. de Prettis, de interpret. ult. volunt. l. 2. solut. 4. n. 4. Surdus cons. 258. n. 6. & Sanchez præcep. Dec. 20. 2. l. 7. c. 5. n. 14. Ultima voluntatis appellatione contineri omne testamentum, sive militare, & priva-

Tom. III.

tum solemne, vel nuncupativum, habetur etiam ex Gloss. v. Cuiuslibet. in Clem. unic. c. de testament.

Præter dict. Not. 1. hanc vocem tabula, à Juristis usurpari pro testamento vel pro Scriptura testamenti, L. unica C. de tabul. exhib. ubi Gloss. atque adeo per illas semper intelligi testamentum in Scriptis signatum, & perfectum; hinc frequens ille modus loquendi: bonorum possessio- nes habere secundum tabulas, & contra tabulas; hinc etiam primæ & secundæ tabulæ, sicut primæ & secundæ ceræ, apud Budaum, pro prima & secunda charta, seu folio testamenti, nam veteres ante usum chartarum, in tabulis scribebant; hodie verò, ut sumitur ex L. 1. ff. de bon. poss. intelligimus per tabulas testamenti omne testamentum scriptum, sive in charta, sive in membrana, aut Corio, aut ligno, aut quavis alia materia.

Not. 2. Publicationem testamenti esse manifestationem illius, factam autoritate Iudicis ad petitionem eorum, quorum interest, 3. subsignare, idem esse, ac subscribere, & proprie dici de testibus vocatis, & subscribentibus; quartò sigillare, ut habetur L. si quis, ff. quemad. test. aper. esse, illud sigillo munire; resignare testamentum, ut sumitur ex L. si testam. esse idem, ac referare seu aperire; dicere de inofficioso, apud Scævola L. 20. ff. de inoffic. testam. idem valere, atque inofficiosum testamentum dicere; adscribere sibi in testamento dicuntur (ut ait Alex. Scot. v. eod.) qui alieno in testamento sibi aliquid, quasi à Testatore attributum, vel sua, vel eorum, qui in sua parte sunt, manu adscribunt, unde Rubric. de his, qui sibi in testam. adscribunt; his in genere præmissis; cum in hoc titulo frequens mentio fiat Testatoris, & Hæredum, & plurium aliorum terminorum, ut constabit ex sequentibus pro faciliori dicendorum intelligentia dicemus etiam de his, quæ opportuna esse possunt.

§. I.

De Testatore.

Testator est, qui testatur, seu qui testamenti Author est; eadem ratione

Nnn 2

testa-

testatus, pro testatore accipitur, ex opposito *intestatus* dicitur, qui testamentum non condidit, *intestato* adverbialiter, sine testamento; quæstio autem est, quotis modis, quis *intestatus* decedat? Ad hoc *ꝛ.* ex Sylvestro V. *Intestatus*, & Molina *de Just. to. 1. D. 162.* quod communiter, quatuor modis, 1. si testamentum non fecit, vel quia noluit, vel quia de jure facere non potuit, qualis pupillus, 2. si fecit testamentum nullum, seu irritum ex defectu alicujus solemnitatis; 3. si fecit validum quidem ex se, sed postea corrui, vel quia testator ipse revocavit, vel natus est filius in eo omnino præteritus, vel arrogatione, & adoptione alicujus, in filium, vel testatoris crimine: 4. Si ex testamento nulli sint hæredes; his addit Sylvester cit. duos alios modos, quos vocat *ex post facto*; prior est, si per querelam expugnetur testamentum: posterior per bonorum possessionem contra tabulas. *Intestabilis* autem dicitur, tum qui testamentum facere nequit, tum qui testamentum dicere non potest. *L. cum lege. ff. de testam.* imò & is, cui alius testimonium dicere non valet. *L. Is, cui. §. ult. & L. Cum lege. ff. eod.*

2002 Quæstio altera est, quid spectet ad Testatorem? *ꝛ.* quòd *instituere* & *substituere*; hæredes *instituere*, est facere, & creare; *substituere* est subrogare, seu loco prioris instituti sufficere; nam prius hæres dicitur *institutus*; secundus hæres dicitur *Substitutus*, *L. cum proponas. C. de hered. instit.* semper enim præcedere debet *institutio*, tanquam primus gradus, & creatio prioris hæredis, & postea sequi *substitutio*, ut gradus secundus; est enim *substitutio*, secunda institutio conditionalis, quæ licet procedat in infinitum, cum sit post primum, semper nomen substitutionis retinet; *substituendi* & *instituendi* verba, (ut notat Spiegel *v. eod.*) in ultimis voluntatibus ex communiter accidentibus, *universalem successionem respiciunt.* Unde, qui hæres generaliter ordinatur, *institui*, & is, qui sequenti loco subordinatur, *substitui* dicitur in successione particulari; quamvis verbum *substituere* ad legata, & donationes causâ mortis accommodetur, tamen verbo *instituere* testatores, nec in legatis, nec in donationibus utuntur, quamvis sine impropriate uti possent.

Quæstio 3. est, quid sit *Substitutio*? 2003
ꝛ. ex Molina *to. 1. D. 182. & Covarr. in c. Raynutius de testam. §. 5. n. 1.* quòd sit unius, aut plurium in alterius, aut aliorum locum ad rem aliquam ultimâ voluntate facta vocatio. Quæstio est 4. quòtuplex sit *substitutio* in genere? *ꝛ.* quòd duplex nimirum directa & indirecta, *Indirecta*, quæ alio nomine *obliqua*, & alio *fidei commissaria*, & alio *precaria* dicitur, est quando hæreditas defertur Substituto per alterum, quicam illi restituitur v. g. Si Titius instituitur hæres, & gravetur, hæreditatem totam, vel partem aliquotam (scilicet dimidiam, aut tertiam, aut quartam) restituere Sempronio. *Directa* est, quando hæreditas à Testatore immediatè defertur Substituto, quin fides, ministerium, vel actus cujusunque alterius requiratur; est tamen inter utramque discrimen etiam hoc, teste Molina *to. 1. D. 182.* quòd in Substitutione *indirecta*, seu fideicommissaria locum habet detractio *Trebellianica*, non verò in Substitutione directa, utraque fieri potest in legatis, & donationibus causâ mortis; sed tunc *Trebellianica* locum non habet.

Quæstio est 5. qualiter Substitutio, & 2004
in quas species subdividatur? *ꝛ.* quòd in quinque species, vulgarem, pupillarem, exemplarem, reciprocam & compendiosam. *Vulgaris*, nomen habet à vulgo, quasi nihil speciale habens, & sic definitur solet: *Est directa Substitutio quæ à quocunque testatore, & comparatione cujusunque hæredis fieri potest*, aptius & clarius definitur sic: *Est Substitutio directa, & simplex, quæ quis absque particulari Privilegio hæredem sibi substituit*; nam est illa, quæ quivis jure non prohibitus à quovis testatore substitui potest; in ea hæc conditio (*si is, qui testamento, vel ab intestato successurus erat, noluit, aut non possit esse hæres*) vel exprimitur, ut si dicat Testator (*Titium instituo hæredem, & si is hæres non erit, substituo Sempronium*) vel subintelligitur, ut si dicat: (*Titium instituo hæredem, & substituo Sempronium.*)

Pupillaris nomen habet à pupillo, 2005
cui sit, & sic definitur: *Est Substitutio directa,*

directa, & simplex, quae testator filio impuberi, in potestate ipsius constituto, neque per mortem ipsius in potestatem alterius recasuro, heredem instituit, qui impuberi ipsi haeres; cum enim ante pubertatem nemo testari possit, jus concessit, ut pater loco impuberis testaretur, directè substituendo ei heredem, si ante pubertatem decesserit, ut autem hæc substitutio validè fiat, duo requiruntur. *unum* ut testator eum, cui substituit, habeat in sua potestate, ex quo non potest Mater pupillariter substituere: *alterum*, ut pupillas, cui substitutio fit, non recidat per mortem testatoris in alterius potestatem, ex quo non potest avus nepoti aliquem pupillariter substituere, si Pater vivit. Ne possem de jure communi est in potestate avi, quo mortuo in potestatem patris recidit.

2006 *Exemplaris* definitur: quod sit substitutio directæ, ac simplex, quæ ad exemplum pupillaris, pater, aut mater, cæterique ascendentes, secundum sui gradus prærogativam, liberis mente captis, aut simili modo testari prohibitis, heredem instituunt, si filius amens, cui Pater substituit heredem, sit impubes, substitutio erit etiam pupillaris, tamen evanesceat, si filius redeat sanam mentem, ne cito recidat in infaniam.

2007 *Reciproca* alio nomine *breviloqua* dicitur ex eo, quod duobus fiat reciprocè, quasi retroducta, repetita; & reflexa, potest sic definire: est substitutio directæ, quæ instituti sibi invicem substituuntur, ut si testator dicat: *instituo Scium, & Cajum meos heredes, & eos invicem substituo*, hæc ad minimum sunt duæ substitutiones vulgares: si autem uterque est impubes, sunt duæ vulgares, & duæ pupillares. *Compendiosa* denique dicitur substitutio, quæ comprehendit plures substitutiones, quoad diversa tempora, ita ut possit complecti omnes heredes, & omnes eorum ætates. v.g. si testator dicat: *instituo filium meum heredem, & quando-cunque ex vita decesserit, substituo ei Filium*. Nam si filius moriatur ante Patrem, vel alia de causa non fiat hæres, & moriatur in ætate pupillari, Filius succedet ex pupillari; sic filius moriatur post pupillarem ætatem, succedet ex fideicommissaria, detracta legitima, & quarta Trebellianica, si filius fiat amens, succe-

det ex exemplari. Hæc ex Covar. ad c. 16. de testam. & Antonio Gomezio tom. 1. rer. variar. c. 3. usque ad 8. tradunt Molin. to. 1. D. 182. & Lessius. l. 2. c. 19. dub. 7. Illud etiam not. testatoris voluntatem dici *ambulatoriam usque ad mortem*; L. *quod sit*, ff. de adimend. legat. idque propterea, quod, ut certa, fixaque consistat, nullâ lege coercetur: imò juxta leges retractabilis est: atque adeo ambulatoria est, quasi ambulare seu transire possit.

§. 2.

De heredibus.

Heres dicitur, à nonnullis quasi *herus* seu dominus hæreditatis; nam apud veteres, ut habetur §. *fin.* Instit. de hered. qualit. *heredes*, pro dominis habebantur: unde ibidem, *pro herede genere*, est pro domino genere; rectius tamen *heres* dicitur ab hærendo, quasi proximus hæreat illi, cujus hæres est, apud Sylvestr. V. *hæreditas* 3. n. 1. sic definitur: *heres est, qui succedit in universum jus defuncti* (L. *jus heres*, ff. de divers. & temporal. præscript.) vel *dominus hæreditatis*, qui in voluntariis aditione ferat à cohærede, exhærede, & prohærede. *Cohæres* enim dicitur, qui simul hæres institutus est; *Cohæredis* appellatione, ut sumitur ex L. *Pater filium*, §. *gn.* ff. de legat. 3. aliquando continetur fidei commissarius. *Exhæres*, apud Tullium 1. de orat. dicitur privatus hæreditate, quæ ad ipsum pertinebat. *Proheres* dicitur, qui putat se hæredem esse, cum non sit L. *Prohærede* ff. de pecul. hæred. Item descendentes, post primum vocantur *prohæredes* juxta Gloss. in c. *fin.* de pecul. Cleric.

Quæstio est, quotuplex sit hæres? *R.* 2009 quod multiplex, ut constabit ex sequentibus. *Testamentarius hæres*, qui ex testamento succedit, & est duplex, alter *universalis*, qui instruitur in solidum, vel in certa quorâ, alter *particularis*, qui instituitur in re certa, & propriè Legatarius vocatur. *Legatarius hæres* dicitur, qui legatum accipit, vel cui legatum factum est, *legitimus hæres*, est, qui ex constitutione juris, etiam sine testamento succedit defuncto, qualis agnatus proximus. Instit. de legit. agn. succ. in prin. &

N n n 3 pro.